

РОЗВИТОК ПРИМІСЬКИХ ЗОН МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Булишева Д.В.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України

В науковій праці досліджено особливості формування двопоясних приміських зон в межах міських агломерацій. В статті розкрито основні характерні ознаки та функції відповідних територіальних утворень (на прикладі Одеської міської агломерації). Визначено їх диференціацію та особливості в залежності від структурних елементів приміських зон. Досліджено, що особливості розвитку відповідних земель призводять до зіткнення інтересів міста і приміської зони. Також звернено увагу на двоїстість функцій приміських зон. По-перше, вони покликані забезпечувати розвиток міст, але одночасно і існувати як самостійні одиниці, що вимагає розробки та нормативного закріплення відокремленого сценарію їх розвитку.

Ключові слова: приміські зони, збалансований розвиток, рекреаційне спрямування, Одеська міська агломерація, сценарій розвитку.

Постановка проблеми. Ефект концентрації в одному місці великої кількості людей, їх життєдіяльності та розвитку промислових сил, що разом створює величезний економічний, науковий та інтелектуальний потенціал, стимулює зростання цих місць та формування міст. Навколо відповідних населених пунктів створюються приміські зони, які виконують як місто обслуговуючі функції, так і безпосередньо самостійно розвиваються. В результаті, вони стають складними динамічними системами, на які чинять вплив як екзогенні, так і ендегенні процеси розвитку адміністративно-територіальних утворень.

Гострота екологічних проблем приміських зон пов'язана не стільки з ростом величини міст, скільки з тими соціальними, економічними та технічними засобами, якими володіє суспільство для їх подолання. Це потребує досконалого механізму вивчення функціональних особливостей відповідних територій для забезпечення їх збалансованого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням екологічних, економічних проблем розвитку міських агломерацій та їх складових частин приділяли увагу велика кількість вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Б. Адамов, Д. Бабміндра, І. Бистряков, Б. Буркинський, А. Веклич, Б. Данілішин, С. Дорогунцов, І. Дорош, Т. Галушкіна, Ш. Ібатуллин, А. Кашенко, В. Кравців, Г. Лаппо, Н. Маслов, В. Нудельман, Е. Перцик, А. Третьяк, М. Хвесик, С. Хлобистов тощо. Вони у своїх працях розкривали проблеми: розвитку та раціонального використання як всього земельного фонду країни, так і окремих територіальних утворень; як геурбаністики взагалі, так і відповідних її напрямків; як окремих економічних та екологічних аспектів розвитку територій, так і формування основних засад взаємоузгодженого еколого-економічного розвитку. Але питанням вивчення складу, меж та функцій безпосередньо приміських зон для забезпечення їх збалансованого розвитку, на наш погляд, приділялось недостатньо уваги.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. За часи становлення України як незалежної держави, проведення земельної реформи, численного переліку економічних реформ, суспільство не одноразово стикалось з проблемою чіткого визначення механізму розвитку територіальних утворень. Різке збільшення руйнівного техногенного тиску на приміські зони призвело до того, що вони стали територіальною основою для розміщення екологічно небезпечних об'єктів, і, як наслідок, втрачають можливість реалізації своєї базової

функції – екологічної, яка полягає у функціонуванні зелених поясів, рекреаційному забезпеченні території, створення умов для розвитку зеленого туризму тощо. Україна стикається з проблемою невизначеностей в системі регламентації та розподілу функцій структурних елементів міських агломерацій, що створює вагомі перешкоди на шляху до збалансованого еколого-економічного розвитку.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття та дослідження основних характерних ознак та функцій приміських зон міських агломерацій, їх диференціації та особливостей в залежності від структурних елементів відповідних територіальних утворень та векторів вдосконалення на шляху до збалансованого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Приміська зона забезпечує місто необхідними для його життєдіяльності природними ресурсами, і служить місцем виробництва різногалузевої продукції. Вона стає постачальником для будівництва міста будівельних матеріалів з видобутих тут же корисних копалин. У приміській зоні розміщуються багато об'єктів комунально-господарського комплексу міста: водопровідні станції і станції аерації, полігони для поховання відходів, сміттєпереробні заводи, електростанції, теплові електроцентралі. Тут же розташовані складні та масштабні транспортні системи: аеропорти, сортувальні та вантажні станції, складські споруди, вантажні річкові порти. Приміська зона служить і зоною відпочинку, тому в її межах створюється рекреаційна інфраструктура, покликана забезпечити потреби відпочиваючих.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, варто зазначити, що у багатьох державах створюються двопоясні приміські зони. Населені пункти агломерації та міста-супутники формують внутрішній пояс приміської зони. Зовнішній пояс приміської зони утворюють більш віддалені та розосереджені території. Вони потрапляють під вплив великого міста, але зв'язки із містом тут слабкіші.

Розглядаючи приміську зону міста Одеси та Одеську міську агломерацію, постає питання про структурний склад відповідних територій. Як зазначалось вище, в приміській зоні розташовуються небезпечні промислові об'єкти, транспортні вузли, парки, водойми, дитячі оздоровчі табори, пляжі, місця туризму і спорту, дачі, санаторії та будинки відпочинку, а також необхідні місту комунальні підприємства: водосховища та водозабірні споруди міського водогону, очисні споруди міської каналізації, заказники, сільськогосподарські підприємства,

які слугують для забезпечення продукцією населення міста.

Враховуючи вимоги державних будівельних норм [4], часто розміри приміської зони міст співставляються із межами зон агломераційного розселення, для «міст-мільйонників» ця методика встановлює межі агломерації –зону агломераційного розселення – як 90/15, тобто 90 хвилин громадським транспортом від ядра агломерації або 15 км від межі міста. Визначена таким способом територія Одеської агломерації дещо виходить за межі Біляївського, Комінтернівського, Овідіопольського районів – кілометрів на 15–30 по залізничних та автомобільних шляхах. Одеська агломерація – субрегіон Одещини, який ще називають «Велика Одеса», окреслений адміністративними межами міст обласного значення Одеса, Іллічівськ, Теплодар і Южне та трьох районів Одеської області: Біляївський, Комінтернівський та Овідіопольський. Територія субрегіону – 3,97 тис. кв. км (близько 12% території Одеської області), чисельність населення – 1,331 млн. осіб.

На основі досліджень вчених [5] відповідна територія представляє собою так званий «перший міський пояс» (на прикладі Парижу), Велике місто (або ядро агломерації, урбанізована зона агломерації, місто з внутрішнім поясом приміської зони).

Проведені науковцями [2; 3; 5] дослідження дозволили визначити адміністративні райони, міські та селищні ради, які входять до другого (зовнішнього) поясу приміської зони м.Одеси. Зовнішній пояс приміської зони утворюють Іванівський, Білгород-Дністровський, Роздільнянський райони, місто обласного значення – Білгород-Дністровський та м. Роздільне.

У таких межах приміська зона Одеси займає площу близько 8,0 тис. км² (що складає 25% території Одеської області), на якій проживає 383,3 тис. осіб (16% населення Одеської області).

Просторова організація приміської зони Одеси має відповідні особливості. Вона територіально-аквально – майже половину приміської зони Одеси займає морська акваторія, що створює додаткові можливості її планувальної організації та використання. Разом з тим, територіальна (материкова) частина майже вдвічі менша «суходільної норми»,

і відтак має помітне «ущільнення» основних господарських функцій та зменшення територій рекреаційного спрямування.

Аналізуючи кількісний склад земель рекреаційного призначення Одеської міської агломерації (таблиця), варто відзначити що відповідні території займають 77% в загальній структурі рекреаційних територій області. Але визначаючи частку земель рекреаційного призначення в загальній структурі Одеської міської агломерації, визначено, що площа відповідних територій складає 0,4%, що вкрай не забезпечує відповідні адміністративно-територіальні утворення територіями відпочинку.

Також варто зауважити, що переважна частина рекреаційних територій (97%) знаходиться у приміській зоні м.Одеси. Враховуючи факт того, що саме приміська зона відіграє головну рекреаційну функцію у міській агломерації, населені пункти повинні бути забезпечені рекреаційними територіями короткочасного відпочинку у більшому ступені.

Використання рекреаційних ресурсів в містах і приміських районах в наш час відбувається стихійно, без врахування екологічної ситуації, яка, з одного боку здійснює негативний вплив на здоров'я відпочиваючого населення, а з іншої – перевищує допустимі навантаження на екосистеми. Крім того, неорганізований відпочинок і туризм негативно впливають на розвиток туристичного бізнесу і не приносять можливого прибутку в бюджет регіону.

Рекреаційна діяльність у приміських зонах характеризується економічною, соціально-культурною та медико-біологічною функціями:

- Економічна функція рекреаційної діяльності полягає в фінансовому наповненні місцевих бюджетів від комерційної діяльності на відповідних територіях, розширеному відтворенні робочої сили, підвищенні продуктивності праці, збільшенні фонду робочого часу.

- Медико-біологічна функція рекреаційної діяльності – це зниження захворюваності, збільшення тривалості життя людей.

- Соціально-культурна функція полягає в пізнанні навколишнього світу, спілкуванні людини з природою. Вона полягає в рості творчої активності, розширенні кругозору, покращенні психологічного клімату в трудових колективах.

Таблиця 1

Рекреаційні території Одеської міської агломерації*

Структурний елемент	Площа	К-сть населення	Площа земель рекреаційного призначення, га	% в структурі території	Насиченість га/ тис. чол
	тис км кв.				
м. Одеса	0,16	1 015 121	851,3097	5,32	0,84
м. Білгород-Дністровський	0,03	50 078	500,5090	16,68	9,99
м. Іллічівськ	0,03	59 817	218,4469	7,28	3,65
м. Теплодар	0,01	10 228	21,8018	2,18	2,13
м. Южне	0,01	31 814	30,5578	3,06	0,96
Внутрішній пояс приміської зони					
Біляївський район	1,49	93 134	241,2563	0,16	2,59
Комінтернівський район	1,49	70 208	908,9432	0,61	12,95
Овідіопольський район	0,81	74 620	375,0041	0,46	5,03
Всього:	3,79	237 962	1525,2036	0,40	6,41
Зовнішній пояс приміської зони					
Іванівський район	1,16	26 659	7,5100	0,01	0,28
Білгород-Дністровський район	1,85	60 637	154,6857	0,08	2,55
Роздільнянський район	1,37	58 070	129,9900	0,09	2,24
Всього:	4,38	145 366	292,1857	0,07	2,01
Разом:	8,41	1 550 386	3440,0145	0,41	2,22

*Складено автором на підставі даних Головного управління Держгемагентства в Одеській області

Формування приміської зони є важливою умовою не тільки екологічного, а і економічного розвитку всієї міської агломерації. Адже економічна база міста складається з двох основних частин – містоутворюючих та містообслуговуючих галузей. І саме місто обслуговуючі галузі знаходяться у повній залежності від приміських територій.

Містоутворюючі галузі визначають виробниче «вигляд» міста та приміської зони, його спеціалізацію, місце в суспільному розподілі праці, роботу для задоволення потреб країни, регіону, оточення самого міста. Містоутворюючі галузі є базою «життєдіяльності» міських агломерацій.

Містообслуговуючі галузі розвиваються для самої міської агломерації, його населення. Прагнення різних галузей і відомств використовувати місто як інтегральну містобудівну інфраструктуру, що розташовує комплексом умов для розвитку багатьох виробництв, призводить до рішень, при яких далеко не завжди враховуються інтереси міської агломерації як цілої, як середовища для життя людей. При цьому переважаючими напрямками стає промисловість, виробництво, комерційна галузь, а рекреаційні та природоохоронні вектори розвитку агломерацій висуваються на останні місця як неприбуткові галузі.

Це створює основу для зіткнення інтересів міста і приміської зони. Містоформуєча база разом з усім містом та приміськими зонами знаходиться в процесі постійної еволюції, причому саме вона виступає в ролі спонукача необхідних змін.

В процесі аналізу структури та особливостей приміських зон, можна визначити склад та функціональні особливості приміської зони як однієї із основних складових агломерації (рисунок 1)

Рис. 1. Особливості та функції приміських зон міських агломерацій

Розглядаючи функції приміських зон, варто зазначити, що розселенська функція відіграє важливу роль у територіальному розвитку міської агломерації. Вона висувається на перші місця у зв'язку із інтенсивним розвитком великих міст та недостатністю вільних територій. Міста «розростаються» за їх адміністративні межі та приміські зони надають можливість для відповідного розвитку. Привабливість приміських зон полягає в більш дешевих землях і вартості житла в порівнянні з міськими центрами. Також відповідна функція полягає у тому, що у внутрішньому поясі приміської зони переважно розташовується поселення-супутника, які виступають центрами замського розселення частини працівників підприємств великого міста.

Містообслуговуюча функція полягає у забезпеченні необхідною інфраструктурою, господарським комплексом та деякому «розвантаженню» міста. Об'єкти промисловості, що виготовляють продукцію для реалізації, мережа торгівлі, медичного обслуговування, розраховані на місцеве населення, комунальне господарство, побутового обслуговування можуть розташовуватися у ближньому поясі приміської зони. Хоча внутрішні функції носять вторинний характер, вони виступають додатковим фактором росту міста, зокрема, справляють значний вплив на його забудову та благоустрій. Містообслуговуючі функції разом з місто формуєчими (які переважно виконує саме «ядро») визначають рівень економічної ролі агломерації у регіоні чи країні, що свідчить про їх високу важливість.

Природоохоронна функція внутрішнього поясу приміської зони полягає у створенні так званого «зеленого» поясу, вторинно сприяє розвитку зеленого туризму. Зелений пояс покликаний оптимізувати розподіл антропогенного навантаження, що є наслідками зростання міської агломерації, а також розбудовувати в приміській зоні екологічної мережі як цілісної екосистеми міста і прилеглих територій. Формування «зеленого» поясу повинно розвиватися із врахуванням необхідності обмеження забудови, виконання природоохоронної функції, але і одночасного врахування того фактору, що місту необхідні території для розширення. За умови нераціонального розміщення «зеленого» поясу можливий ефект розсіювання забудови, що може негативно вплинути на збалансований розвиток територій.

Екологічна функція земель зовнішнього поясу впливає з того, що відповідні земельні ресурси є центральним, цементуючим ресурсом екологічної системи агломерації, який значною мірою обумовлює функціональну стійкість як цієї системи в цілому, так і окремих елементів природного середовища. Отже, охорона та розвиток відповідних територій має здійснюватися на основі комплексного підходу до земельних ресурсів з урахуванням необхідності збалансованого використання землі як економічного, соціального та екологічного ресурсу.

Інженерно-комунікаційна функція полягає у можливості розміщення позаміських комунікацій, головних вузлів та відповідного облаштування, що позитивно впливає на структуру міст та одночасно підвищує рентабельність приміських територій.

Виробнича функція приміської зони полягає у безпосередньому розміщенні та функціонуванні на її території виробничих та промислових об'єктів. Це з одного боку погіршує екологічний стан територій, але з іншого сприяє економічного розвитку приміських земель та підвищенню якості навколишнього природного середовища міст. Виробничо-господарські зв'язки виникають по лінії виробничої кооперації з підприємствами міста-центру. Розташування приміських виробництв до міських ринків збуту і капіталів, а також комплексного міського середовища, сприяє виробничо-економічному розвитку прилеглих територій і збільшенню агломерованих населених пунктів.

При забезпеченні збалансованого розвитку агломерації, взаємодія міста і приміської зони дозволяє поєднати науково-дослідну та проектну діяльність з процесом впровадження наукових досягнень у виробництво. Отже у приміських зонах формуються виробничі комплекси, які сприяють розвитку міських агломерацій.

Важливою є функція сільськогосподарська, яка передбачає продовольче забезпечення міста-центру

та супутників. Аграрні підприємства приміської зони спеціалізуються, як правило, на виробництві мало-транспортальної та швидкокопсувної, але потрібної для населення продукції, зокрема плодоовочевої, молочної, продукції птахівництва, свинарства тощо.

Соціальна функція визначається у задоволенні потреб населення, забезпеченні міграційних процесів, вільному переміщенню в межах відповідних територій. Незбігання місць розселення з місцями прикладання праці викликає щоденне переміщення населення до місця роботи, або трудову маятникову міграцію. З іншого боку, фактором трудових зв'язків виступає привабливість передмістя як місця проживання для мігранта, який орієнтується на місто [6]. Привабливість приміських територій з точки зору можливостей у виборі місця працевлаштування та одержання соціально-культурних послуг порівняно з периферійними районами сприяє також постійній міграції населення із зовнішньої зони до ближнього передмістя.

Рекреаційна функція приміських територій є однією з найважливіших, адже саме на відповідних землях (особливо у зовнішньому поясі) передбачене розміщення об'єктів довгострокової рекреації. Рух населення до місць масового відпочинку на відміну від трудових та культурно-побутових зв'язків має яскраво виражений відцентровий характер. У приміській зоні доцільне розміщення, розвиток та функціонування об'єктів масового та спеціалізованого відпочинку міського населення, курортного лікування й оздоровлення як складові загальноміської рекреаційної мережі [1].

Також варто звернути увагу на двоїстість функцій приміських зон. По-перше, вони покликані забезпечувати просторовий розвиток міст, але одночасно і існувати як самостійні одиниці. Також існують певні суперечності у нормативно-правовому визначенні розвитку приміських земель. Як наслідок функцій відповідних територій мають тенденцію до деякого «змішування». Наприклад рекреаційні функції приміських зон можуть виконувати сільськогосподарські землі («зелений туризм), землі лісгосподарського призначення (лісові прогулянки, стежки, марковані траси), землі водного фонду (короткочасна рекреація поблизу водних об'єктів), землі оздоровчого, історико-культурного призначення тощо.

Враховуючи все вищевказане, варто зазначити, що найбільш прийнятним вектором еволюції приміських зон можна визначити:

- курс на багатофункціональність (яка б поєднувала у взаємоузгодженні економічну, соціальну та екологічну складові);

- врахування двоїстості функцій різних категорій земель;

- посилення комплексності у взаємопов'язаності умов розвитку;

- «посилення» стрижньової функції (або виробництва) додатковими, допоміжними і супутніми;

- зростання частки нематеріальної сфери (рекреація, екологія, наука, культура, освіта, управління) при скороченні частки матеріальної (промисловість, транспорт, будівельна індустрія);

- вдосконалення технології (перехід на нові технології), підвищення технічного рівня; звільнення функціональної структури від ланок, які стали для комплексу «місто-приміська зона» недоречними або навіть протипоказаними.

Висновки і пропозиції. Аналіз існуючого стану, функцій та особливостей приміських зон свідчить про наявність нормативно-законодавчого та методичного підґрунтя регулювання відповідного процесу, але надзвичайно високий, економічно спрямований та екологічно необґрунтований рівень господарського освоєння території.

Концептуальним напрямом розвитку територій приміських зон є необхідність збереження унікального природно-ландшафтного комплексу міста, рекреаційних територій і об'єктів природно-заповідного фонду, необхідність підвищення забезпеченості населення озеленими територіями загального користування та формування відкритого, законодавчо механізму використання земель для забезпечення контролю розподілу функцій та векторів розвитку земель приміських зон як територій, що мають своє першочергове призначення у забезпеченні рекреаційних потреб населення.

Основною метою планування приміських територій повинна стати взаємна відповідність між багатограними громадськими потребами і можливостями природного та технічного комплексу для відповідного виду їх господарського використання та особливо – забезпечення збалансованого екологоорієнтованого розвитку територій.

Перспективи розвитку приміської зони повинні прийматися з урахуванням економічного та соціального розвитку м. Одеси й Одеської області згідно з Стратегією економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022р., затвердженою рішенням Одеської міської ради від 16.04.2013 № 3306-VI, «Схемою планування Одеської області», Генеральним планом та відповідно розробленими і скорегованими згідно вимог окремих територій нормативно-правових документів.

Список літератури:

1. Демин Н.М. Управление развитием градостроительных систем / Н.М. Демин. – К.: Будивельник, 1991. – 184 с.
2. Ібатуллін Ш.І. Капіталізація земель приміських зон великих міст: теорія, методологія, практика / Ш.І. Ібатуллін – К.: НАУ, 2007. – 260 с.
3. Лаппо Г.М. География городов: Учеб. пособие / Г.М. Лаппо. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 480 с.
4. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень: наказ Державного комітету України у справах містобудування та архітектури від 17 квітня 1992 р. № 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dbn.at.ua>
5. Пердик Е.Н. География городов (геоурбанистика). – М.: Высшая школа, 1991. – 326 с.
6. Трушков В.В. Население города и пригорода / В.В. Трушков. – М.: Финансы и статистика, 1983. – 159 с.

Бульшева Д.В.Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований
Национальной академии наук Украины**РАЗВИТИЕ ПРИГОРОДНЫХ ЗОН ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ:
ОСОБЕННОСТИ И ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ****Аннотация**

В научной работе исследованы особенности формирования двухпоясных пригородных зон в границах городских агломераций. В статье раскрыты основные отличительные признаки и функции соответствующих территориальных образований (на примере Одесской городской агломерации). Определена их дифференциация и особенности в зависимости от структурных элементов пригородных зон. Доказано, что особенности развития соответствующих земель приводят к столкновению интересов города и пригородной зоны. Также обращено внимание на двойственность функций пригородных зон. Во-первых, они призваны обеспечивать развитие городов, но одновременно и существовать как самостоятельные единицы, что требует разработки и нормативного закрепления отдельного сценария их развития.

Ключевые слова: пригородные зоны, сбалансированное развитие, рекреационное направление, Одесская городская агломерация, сценарий развития.

Bulisheva D.V.Institute of Market Problems and Economic and Ecological Research
National Academy of Sciences**DEVELOPMENT OF SUBURBAN AREAS OF URBAN AGGLOMERATIONS:
FEATURES AND WAYS OF IMPROVING****Summary**

In this research paper the peculiarities of two-zoned suburban areas within urban agglomerations were investigated. The article shows the basic features and functions of this territorial entities (on the example of Odessa agglomeration area). The differentiation and features depending on the structural elements of the suburban areas are determined. It is proved that the characteristics of the development of appropriate land lead to conflict of interest of the city and suburban areas. Also the attention is drawn to the dual function of suburban areas. Firstly, they are intended to ensure the development of cities, but at the same time they exist as independent units, which requires creation and consolidation of regulatory particular scenario of their development.

Keywords: suburban areas, balanced development, recreational area, Odessa agglomeration area, scenario of development.

УДК 331.2:332.024

**ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА****Бурмака Т.М.**

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

В даній статті розглянуто основні підходи до стимулювання працівників підприємств міського господарства. В результаті проведеного експертного морфологічного аналізу визначені основні напрями оцінки діяльності працівників. Здійснено обґрунтування комплексу стимулювання персоналу підприємств міського господарства. Відповідно до проведеної інтерполяції запропонована шкала стимулювання працівників залежно від інтегрального коефіцієнту ефективності діяльності працівника. Сформований комплекс стимулювання персоналу підприємств міського господарства базується на інтегральній оцінці з урахуванням матеріальних та моральних стимулів.

Ключові слова: матеріальні та моральні стимули, комплекс стимулювання, персонал, оцінка, ефективність діяльності, міське господарство.

Постановка проблеми. Сучасні ринкові умови в нашій країні свідчать про те, що успішна діяльність підприємств багато в чому залежить від ефективної мотивації персоналу. Враховуючи значну кількість та професійне різноманіття персоналу підприємств міського господарства виникає необхідність в індивідуальному підході до стимулювання в залежності від результатів діяльності кожного працівника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день в економічній літературі приділяється достатньо велика увага стимулюванню працівників. Так, Э.А. Уткин [1] вважає, що в якості стимулів виступають якісь предмети, дії інших людей, носії зобов'язань і можливостей, все те, що може бути запропоновано людині як компенсація за його дії або того, що він хотів би придбати в результаті певних дій. Однак при цьому відсутнє чітке ви-